

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конто почт. шлях. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полудням.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 8-00 зол.
Чвертьрічно 18-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар.
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова-
ччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Ба-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.—
Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-24.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Треба досвідченого вчителя.

Нью Йорк, 18. серпня 1933.

Перед кількома роками почалася в амери-
канській пресі цікава дискусія над працездатні-
стю людей, що покінчили сороковий рік життя.
Появлялися були заміти, що після сорокового
року життя праця людини менше видатна і тому
підприємці добре роблять, коли приймають до
роботи людей молодих. Вони є гнучкі, слухняні,
вартісні не лише для підприємства, але й для
громадянства.

Очевидно ті, що покінчили сороковий рік,
ароуміли, що це звернене проти них і приступи-
ли до організації оборони свого існування. „Бо
якщо то — міркували вони — ми, що з нас за-
малою витягнули життєві соки, маємо вже ста-
ти великими, а нашою працею мають користу-
ватися інші?“ І почалися докази, що людина пі-
сля сорокового року життя, хоч не така слухня-
ва і гнучка, але зате більше самостійна і тому
може бути ціннішою для громадянства, ніж мо-
лодий. А професор журналістики у колумбій-
ському університеті в Нью Йорку, Волтер Піткін,
видав у 1932 році дуже цікаву книжку п. н.
„Життя починається щойно в сорокових роках“.

Ця книжка додала відваги тим, що чулися
вже погребаними живцем. Що більше, вони по-
тулися сильнішими, ніж дотепер. Піткін на са-
мому вступі кличе до тих засуджених на голо-
вну смерть: „Ви, що переступаєте сороківку,
може й не знаєте, що ви є найщасливішою ге-
нерацією. Нагода, яка стоїть перед вами, стане
предметом зависті“.

І описує аде аргументація: Перед сороковим
роком життя людина збирає досвід. Вона знає
якісь засади життєві лише з вауки інших, але
сама ще не мала часу їх випробувати й пережи-
ти. Через те вона неадекватна і хитка. Вона
часто йде за якимись заклинами навмання, на
підставі самого переконання, а не досвіду.

А далісе йдуть вже наукові висоди. Фриде-
рик Тільні у своїй студії „Мозок від тварини до
людини“ виказує, що мозок людини ніколи не є
розвинений більше, ніж на одну половину, і не
є більше живий, ніж на одну п'яту частину.
А тому, що мозок росте через живання, то це
значить, що перед сороковим роком життя він
не має часу розвинути до зрілості.

Люди з високою й активною інтелігенцією
живуть довго, як це виказують звіти асекурацій-
них товариств. Правда, в сороковому році життя
приходить зменшення вільної енергії, але зате з
цього виходить інша користь, а саме зворот до
живання, а з тим і до умового розвитку. Мозок
можна розвивати майже так довго, як довго лю-
дина жив. А розвинений мозок можна живити
та упорядковувати всіх рухів тіла з метою за-
господити собі здоров'я, а з тим і щастя.

„Дурні вирають молодими!“ — Статистика
сказує, що слабоумні і божевільні вирають у
колотньому віці, ніж пересічна людина, а пере-
січна людина вирає швидше, ніж людина з ви-
шнім умом. І заводять приклади на видних аме-
риканцях, як відомий губернатор штату Нью Йорк.
А: Сміт, що кандидував на президента Зауче-
них Держав, або економіст Овен Д. Поуг, проф.
Міхалло Пузіл, знахідник Тома Едісона. Крім
цього згадує Гетого, Бісмарка, Леонарда Да Він-
чі і багатьох інших.

Правда, автор розуміє, що лише в молодості
людина може кидатися на всі сторони, не виче-
рпавши дороги в житті. А вже в сороковому
році вона не може бути танцюристом, не може
почивати вчитися мистецтва гри на скрипці, не
може розвивати свого голосу, не може стати
цирковим лінгвістом і т. п. До цього всього не
надається вже П тіло, чи нервовий ум. Але
зате сороківня людина надається на спеціалі-
ста в тому, що за попередніх літ собі вибрала.

Америка — це знаменитий край для студій
правдиного життя. Тут необмежена свобода, тут
і нагода набитися понад інших, тут можливість

у молодому віці пробувати всього; і покінчити у-
ніверситетські студії, і кидатися на фізичну чи
механічну працю, вибіваючи серед нормальних
відносин заняття майже кожного тижня... без
нараження себе на посміховище та критику за
невдачу чи за неадапність.

Отим-то американець чується незалежним і
безжурним наче дитяк у понятті європейця.
Він не привязаний до якоїсь одної роботи і не
боїться страити „посаду“. Йому байдуже, чи
він буде працювати в Нью Йорку, Пітсбургу, Ши-
каго, чи в Сан Франціско. Річ лише в тому, як
перенестися з місця на місце. Уроженець Нью Йор-
ку стає постійним сенатором в Арізоні, а уро-
женець тексанського прерій стає підприємцем
циркових ірищ, які має публіка з нагоди ду-
жання світових чемпіонів-силатів.

Та не лише циркова арена дає можливість
випробувати свої сили. Звичайне громадянське,
чи так зване політичне життя в Америці — це
ніщо інше, як свого роду цирк. Міністр закор-
донних справ їде за циркову арену з промовами,
а газетна кампанія не раз небагато різниться
від циркової боротьби чи дужання. І якось не
дуже то дивуються люди, коли якась газета на-
зве урядуючого президента дураком, ані це не
шкодить його репутації. Головне те, щоб не за-
кинути якогось нечесного вчинку, бо це підко-
пує авторитет.

В українському громадянстві в рідному краю
велася основна полеміка за зсади. Дехто тим
дуже згіршився, вважаючи, що це шкодить ова-
ці нації.

В житті нації мусить відбуватися такий са-
мий природний процес, як і в житті однини. Не
може людина бути машиною, все лише жити для
інших і через це все вважати на те, що то хтось
інший собі подумав. Нехай йому вільно буде та-
кож бути собою. Отже йому вільно й забуватися,
і посміятися і трошки „познанти свій лет“ буден-

СТЕРЕЖЕНОГО БОГ СТЕРЕЖЕ!

Обезпечуйте збіжа й пашу від вогню

В ТОВАРИСТВІ ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20.

ними справами. Таке саме і з зацією. Нам, укра-
їнцям, вільно колись поговорити і про свої до-
машні справи і не дуже то журитися тим, що су-
сід скаже з цієї нагоди.

З другої сторони не треба вважати катастро-
фою, як когось там навіть потурбують у газетах.
Дитина, що не падає, не навчиться ходити. Лю-
дина, що не робить промахів, не зможе виробити
на самостійного громадянина. Вона все му-
сить слідувати за іншими. А як її вибють раз і
другий, то вона навчиться витягати лауку з та-
ких промахів, і якщо вона серйозно думає, знай-
де колись себе і стане корисним діячем для свого
оточення, а може й громадянства.

Відомо, що нація — це маса. Її треба вести
і показувати дорогу. Як може нація створити
провідників, коли в суспільності нема, виміня
думок, коли нема „палку, нема нагоди і свободи
зробити щось незалежне з правилом? Тільки на-
шого щастя, що можемо свobodно робити помил-
ки, бо інакше ми не відчувалиб різниці між до-
бром і злом.

А вже рішуче потрібно нам, щоб учителями
нації стали не ті, що гладко переходили через
життя, а саме ті, що безпаставно падали і встава-
ли, перебивалися через найбільші труднощі, ча-
сом і аблудили, але всегди знайшли для себе
шлях і можуть на нього навести сотні й тисячі
своїх земляків.

Мені здається, що час шивольної боротьби і
теперішні дужання в рідному краю саме нада-
ються на витворення цілої громади людей, які
можуть стати учителями нації.

Семен Демидчук.

„Лицем до буржуазії і задом до пролетаріату“.

Такі майстри на всякі голосні гасла —
більшовики про теперішню свою літвінівську
„генеральну лінію“ з закордонній політиці не
бють в бубни перед своїми закріпощеними ма-
сами. Про свій зворот у закордонній політиці
вони лише пишуть на експорт, для закордону.
Колиб вони хотіли писати про цю свою нову
політику для мас в СРСР, то мусілиб провади-
ти свою кампанію під гаслом „лицем до буржу-
азії та задом до пролетаріату“. Ця їх політика
є фактом. Лише потрібно уважніше пригляда-
тися закордонній політиці та перечитувати пресу
і ви не виходите зі здивування: всякі демар-
ші в Берліні роблять якраз держави буржуазні,
а одинока в світі „пролетарська“ держава, С. Р.
С. Р., спокійно приглядається як вигибують спро-
вовані й організовані нею комуністичні маси.
Жиди, як раса, переслідувані. Буржуазія з при-
воду такої поведінки з марксистами й жидами
голосно висловлює своє незадоволення під
адресою гітлерівської влади, а одинока „про-
летарська“ держава мовчить. Колись більшови-

ки голосно горлали, що вони „на страх всіх
буржуїв світову пожежу роздувають“, а тепер
вважають своїми великими успіхами факти про
ненапад з найбільшими компліментами всяких
Радків під адресою найбуржуазніших держав
і фашистських урядів!

Чи варто пригадувати більшовикам їх
облудні слова про гнет східних народів Ан-
галією та іншими колоніальними державами?
Та хіба не ціл фарисей будили нації на визна-
лення пригнічених народностей? Ще недавнє
лунав голос з Москви звернений до працюючих
мас та пригнічених народів, що червона Москва
„на вістрях багнетів скоро принесе визволен-
ня“. А тепер? Читаємо, що „Москва протиріві-
зністична“. „Temps“ вмістив від свого коре-
спондента з Москви допис, де пише, що совіт-
ська влада й совітська преса прихильно обмір-
ковують і поділяють заходи щодо франко-іта-
лійського зближення. Тон совітської преси з
останні дні аказує, що в Москві прихильно о-
цінювали би створення франко-італійсько-мо-

Wyciąg z protokołu wspólnego. Sąd okręgowy we
Lwowie, Wydział VI. karny, w składzie: SO. W. Medyński
jako przewodniczący, S. O. M. Mlynarski i Dr. J. Locker,
jako Głosujący, w sprawie konfiskaty czasop. „Dilo“ z 24/8.
1933, na posiedzeniu niejawnem dnia 28. sierpnia 1933 po
wysłuchaniu zdania Prokuratora, postanawia uznać za u-
sprawiedliwioną dokonaną dnia 22/8 1933. przez Starostwo
sprawiedliwioną dokonaną dnia 22/8 1933. przez Starostwo
Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasop. „Dilo“ Nr. 221 z
24/8 1933, zawierającego w artykule pt. Wolicy miasta, z
ustępem od: riez jaana do końca artykułu znamiona wyst. z
art. 170 kk. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wy-
dac w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania
tego pisma drukowane. Zarządzić wydać się także odpo-
wiedzialnemu redaktorowi tego czasop. by ostatecznie ni-
ziejże umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na
pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za
sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. t. i. zasa-
dzenie za przekroczenie na grzwnę do 400 zł. Uzasadnienie:
Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na
celu bezpodstawnem pomawianiem władz państwowych o
nieprzechylne ustosunkowanie się do społeczeństwa ukra-
ińskiego zaniepokojenie ogół publiczny. Wedle §§ 487, 489, 493
pk. i 36, 37 ust. druk. jest zatem powyższe postanowienie
uzasadnione. Przewodniczący: Medyński wr. Protokolant:
Bruch wr. Za środności Janowicz st sekretarz.

Wyciąg z protokołu wspólnego. Sąd okręgowy we
Lwowie, Wydział VI. karny, w składzie: SO. W. Medyński
jako przewodniczący, S. O. M. Mlynarski i Dr. J. Locker,
jako Głosujący, w sprawie konfiskaty czasop. „Dilo“ z 24/8.
1933, na posiedzeniu niejawnem dnia 28. sierpnia 1933 po
wysłuchaniu zdania Prokuratora, postanawia uznać za u-
sprawiedliwioną dokonaną dnia 22/8 1933. przez Starostwo
sprawiedliwioną dokonaną dnia 22/8 1933. przez Starostwo
Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasop. „Dilo“ Nr. 221 z
24/8 1933, zawierającego w artykule pt. Wolicy miasta, z
ustępem od: riez jaana do końca artykułu znamiona wyst. z
art. 170 kk. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wy-
dac w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania
tego pisma drukowane. Zarządzić wydać się także odpo-
wiedzialnemu redaktorowi tego czasop. by ostatecznie ni-
ziejże umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na
pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za
sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. t. i. zasa-
dzenie za przekroczenie na grzwnę do 400 zł. Uzasadnienie:
Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na
celu bezpodstawnem pomawianiem władz państwowych o
nieprzechylne ustosunkowanie się do społeczeństwa ukra-
ińskiego zaniepokojenie ogół publiczny. Wedle §§ 487, 489, 493
pk. i 36, 37 ust. druk. jest zatem powyższe postanowienie
uzasadnione. Przewodniczący: Medyński wr. Protokolant:
Bruch wr. Za środności Janowicz st sekretarz.

ХІРУРГ

Д-Р КАЗИМИР ЧИЖЕВСКИ

мешкає тепер АСНИКА 15. Тел. 2-08.

сковського блоку, який мав би своїм завданням боронити територіальне status quo та боротися проти ріжних ревізіоністичних спроб.

Ті, що пристрасно ляля імперіалізм гнобителів стали вже лицем до цих гнобителів, а обернулися задом до пригноблених народів. Ціаком зрозуміло, бо більшовики перестали вже говорити про „світову революцію“, про напругу лиха заподіяного мирними договорами, визволення пригноблених народів, звільнення працюючих мас від капіталістичного визиску й т. п. Раніш вони затуманювали легковірну публіку своїми голосними й радикальними гаслами. Тепер же III. Інтернаціонал лише тишком-нишком розсилає емісарів з грішми й інструкціями та пильнує „інтересу“ по всіх „заприязнених“ державах, але голосної політики вже не веде і найбільше уваги звертає на розвідку. До недавня, ще перед пактами, він лише між чужоземним робітничством агітацію проти інтервенції. Але тепер, коли вже „соціалістична держава“ забезпечилася всякими пактами про неагресію то й вже багато менше залежить на симпатіях мас Західної Європи, до яких уже не промовляє Москва бомбастичними маніфестами. А в кулоарах лондонської господарської конференції Літвінов виявив свої здібності „мішуреса“, розпочавши розмови з представниками різних держав, котрі продовжуються досі. До найбільших успіхів совітської дипломатії за визнання СРСР de iure Іспанією, потім приязнь з Польщею, кокетування з Францією, ділові розмови з Англією та Америкою, оживлення совітсько-німецької торгівлі, що почала була занепадати, навіть Болгарія розпочала через Атені розмови про навязання взаємин. Ось висліди праці більшовицької „буржуазної“ дипломатії за останні тижні...

А у виконанні гасла „задом до пролетаріату“ більшовики не дуже то стараються про заведення соціалізму й у себе самих. Ледви чи можна вважати ту систему державного капіталізму, що існує в СРСР навіть за перехідову форму до соціалізму. Це скорше поворот на ціле століття назад до аракеїзми зі закріпощенням селянства до землі, а робітників до фабрик, що супроводиться страшним кривавим терором, виселенням, каторжними роботами на півночі і т. п. методами сталінської „генеральної лінії“.

На національному фронті — божевільна русифікація, яка нагадує часи Валуєва, але лише своїми безглуздими заборонами, бо Валуєв ще не додумався був до фізичного знищення

тих, що говорять українською мовою, як це роблять більшовики, що не тільки борються з „галицькою мовою“ во ім'я „моли Шевченка“, але нищать і самих „галичан“.

Робітничо-селянські маси, ріжні „інородці“ — ці внутрішні вороги більшовицької деспотії та ситуація на Далекому Сході, зовнішня небезпека, — примусили більшовицьку владу для забезпечення собі дальшого панування піти у зовнішній політиці на співпрацю і приязнь з буржуазією та піддержувати активно імперіалізм переможців, а у внутрішній політиці на

тиху співпрацю з реакціонерами та московськими шовіністами, що проявляється тепер в активній боротьбі проти національного відродження поневолених царською імперією націй. Але що одночасно не може припинитися робота III. Інтернаціоналу в чужинських державах і може замовкнути ціла фразеологічна буфонада внутрі СРСР, то комуністи переживають страшнішу внутрішню кризу. Та криза, як така, аномалія приязних зв'язків капіталістичних держав з СРСР, не може тривати вічно.

М. О.

Що це таке --- проблема „національного проводу“

II.

Отже основна передумова існування та праці всенационального проводу — не державний, а суспільний спосіб думання наших людей і розуміння їх та порозуміння у тому, що такі партії, класові, ідейні і особисті розходження та теретеріальна розмежованість не можуть, не сміють перешкоджати правильному ходові нашого „національного“, „надтериторіального“ метабізму, який в першу чергу задовольняє наші національні конечности.

Ось це — головне і основне. Повстання партій та орієнтацій можуть між собою гатися, можуть агітувати, збаламути собі прхильників. Мине час і якась із них — суспільна набере реальної сили і прийде до влади. Але власне: лише при існуванні ось такої організації хтось зможе у нас взагалі прийти до влади при зміні ситуації на Сході Європи. Був би демократичний президент, чи гетьман, чи український Гітлер — це річ другорядна і — не страшна. Страшний теперішній стан пустки і хаосу, коли ні один центр не може скинути другого центру і ніякому центрові не може доклати сили безсилля чи безітнності. Ось він собі мчить та й існує. Задоволенні із своїх дрібнот дії вважає себе страшно заслуженим, а коли показується, що нація котиться в дід, то це, мовляв, винні всі, тільки не вони, бо ті „досі“ не м'ять признати їх. І нема у нас опосередку, нема ті всенациональної арени і б'ються у нас той арена, де всі претенденти до провідництва нації отверто зішлись би в чесній бою і завоювали місце, яке їм належить після вислідів бою.

Але на цьому місці можна стріттися з закидом, що перша річ — своя територія і держава, а при сучасному положенню українців це річ дуже далекі. Тим скептикам треба знову пригадати ріжні історичні аналогії. Факти порядкування цілої нації, що перебуває в різних чужих державах, одному національному проводові — їм не відомі, або вони про це не

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 2. ВЕРЕСНЯ 1933.

Д-Р ІВ. НІМЧУК.

12)

Українці і відеїч Відня 1683 р.

Кульчицький — перший каварник у Відні.

Після втечі турків з Відня впала в руки переможців величезна добича, у тім понад триста мішків кави, до того часу у Відні майже незнаної. По кількох днях граф Штаремберг велів попросити до себе Ю. Кульчицького і мав з ним таку приблизно розмову:

— Ви виконали — говорив командант Відня — своє завдання дуже похвально, відважний чоловіче, цілий Відень вам за це вдячний. Скажіть-же мені тепер, що маю зробити для вас, аби сплатити вам боюда частину цього довгу за ваше пожертвування та очайдушність?

— Вельмишановний і милостивий пане — відповів Кульчицький. — Ви випереджуєте обставину, що я хотів дійсно прохати ласки, яка цілій австрійській країні може принести користь. Милостивий і вельмишановний пане, ви мусите безперечно знати про те, що в турецькому таборі знайдено поміж численною і дорожньою добичею також більшу скількість мішків, виповнених сінно-зеленими зернятками?

— Чув я дещо про це, але ніхто не міг мені досі пояснити, до якого вжитку можуть вони придатися.

— Я знаю ті зернята. З них робиться напиток, котрий приємно бурить кров, але при цьому не запаморочує змислів. Дайте мені, милостивий пане, тільки кілька мішків тих зернят, і я приготую з них знаменитий напиток, званий кавою, який буде так само улюблений серед віденців, як є вже від соток літ серед турків.²⁾

²⁾ Див. публікацію: Zur Erinnerung an die Enthüllung Koltuschitzky-Denkmales, Blauen 1885, стр. 11.

Граф Штаремберг з усмішкою згодився на це прохання нашого земляка і в цей спосіб поклав підвалини до оснування першої віденської каварні, з котрою віденці з ходом часу зжилися незвичайно сильно. Від цього часу кави, досі в середній Європі майже незнана у шоденному житті з причини її високої ціни і вживана тільки як лікарство, стала улюбленим напитком віденців і звідси розповсюдилася по цілій Європі як „віденська спеціальність“. Крім цього наділили Ю. Кульчицького громадянством міста Відня, дарували йому більшу суму гроша і кам'яницю при Гайдгассе ч. 8. (П. міська округа) та дали дозвіл відкрити першу каварню. Спершу продавав Кульчицький каву по вулицях Відня, носячи зі собою на дощці збанки і горнятка; пізніше виняв він на ту ціль скромний локаль у „Бішофсгоф“, там, де він пізніше помер (сьогодні: Домгассе 6), де брав по крайцару від горнятка. Однак швидко перенісся до більшого локालу на Стефансфрейтгоф „Zur blauen Flasche“ ч. 624. (Стефансплац 8). І з записок очевидців-сучасників, і з рисунків Кульчицького-каварника видно, що він носився у Відні в фантастичному строю. Також у статті Адольфа Шерпе про розвиток віденської каварні (Volkskalender 1920) зазначено, що Кульчицький „обслуговував своїх гостей у фантастично-богатім одязі“. Не диво, що всі тодішні стани Відня були гістьми Кульчицького — не так задля кави, до якої довгий час ніхто не міг привикнути, як для його заслуг і цікавості до його особи, що тішилася пошаною цілого Відня. Не рідко бували в нього і граф Штаремберг і князь Еуген, що й собі пробували того нового напитку. З початку подавав Кульчицький каву на турецький спосіб, себто без цукру, тому віденці не могли спершу з нею освоїтися. Аж як став додавати цукру, настав у нього такий стиск, що в цей локаль був записаний, аби помістити всіх гостей. „Bruderherz“

(серденько) називали його віденці, і він кликав кожного, хто загоївся до його каварні. Протягла до каварні гостей також його гарна жінка Марія Уршула.

Пізніше одержав Кульчицький від посади Відня місце, на якому збудував великий будинок, що відповідав уже більше вимогам численніших гостей. Це був дерев'яний бач з дерев'яними столами й лавками, що лежав у Леопольштаді „Am unteren Berg“, коло панського Шляг —, тепер Фердинандового мосту. Отже це був перший постійний дім-каварня, де подавали каву. Каварня та перейшла по смерті Кульчицького на його нащадків, що платили громаді за винайм невеличкий чинш. Даровий громадою Відня дім при Гайдгассе 8. (стає число 285) продав Кульчицький з незвідомих причини вже в 1686 році.

В цей спосіб Ю. Кульчицький став дієвим патріархом віденських каварників, тією широкою розповсюдження кави, бо в короткий час після оснування його першої каварні нажилося їх без числа і у Відні і по ріжних містах та містечках цілої середньої Європи. Кава стала за кількадесять літ буденним і дешевим напитком широких верств європейського громадянства, спершу заможнішого, а звідси в іншіх уже часах є вона звичайним і кожному з собою заспокоєнням перших життєвих потреб.

Пам'ятки і слава Кульчицького.

Кульчицький умер у Відні 19. лютого 1883 р. на сухоти, на яку то недугу він досить довго слабував. Жив він мабуть 54 роки. Похований його на цвинтарі коло катедральної церкви св. Стефана, однак з його могили, як і з могили того цвинтаря, нема вже давно і слід. Бо на старім цвинтарі стоять нині тільки високі кам'яниці, що окожують пірколем цей великий храм.

факти: факти створення величезних фондів на різні національні потреби (Ірандія, жиди) їм нічого не кажуть. Крім того, переочують вони один надзвичайно важливий факт, який мусить опізнити кожен уважний обсерватор українського життя. Це факт — колисьального національного, політичного зросту українських мас на всьому просторі їх розселення і розсілення: на Великій Україні, в Галичині, Підкарпатті, Америці, Зеленому Кієві. Цей зріст — це заслуга епохи і тих українських культурних і національних чинників, українських організацій, установ, видавництва, преси і т. д. і т. д., що систематично і певниною діями на окремих українських територіях, землях, колоніях, осередках і т. д. Отже що еволюцію, цей поступ треба вміти оцінити і треба констатувати, що українська нація дозрала вже до вищих форм організації: від місцевої, територіальної — і до всенациональної.

Це уже яскраво відчувалося. Ви бачите, що людям уже тісно в межах своєї локальної „Провсвіти“ чи „Громади“ чи партії — вони хоч духовно, хоч через малий сотик хотять уже брати участь у всенациональному будівництві. Вони вже не потребують довгих промов та агітацій, вони високожертвенні без емоційного.

Але, на жаль, сьогодні, в 1933 р., діється щось цілком іншого, ніж це було під час революції в 1917 році. Тоді, як відомо, українська інтелігенція — успішно чи невдало, інше питання, — виявила максимум розуміння і зусиль для всенациональної і державної організації українського народу. На жаль, народ не був готовий. Тепер, зовсім, низи в більшості своїй — це неадекватно адміністративна армія, готова до послуху, але вте провідні верстви під оглядом всенациональної організації виявляють якусь незрозумілу інертність.

Це тривожне явище, над причинами якого треба добре привадуватися та їх пошукати. Але є деякі причини, на які ми хочемо тут таки вказати. Передовсім це залишки поверховних вражень та оцінок від подій 1917-18 років, головним чином у надніпрянських політиків, коли уряди, комітети, директорії поведували буквально в одну ніч. Люди з тих часів часто так і кажуть: та чого, власне, турбуватися, що ми роз'їздили, розпоросіли. Ви дайте нам „події“, — а ми в „одну ніч“ зорганізуємо вам уряд і справді, сучасним станом річей вони мало турбуються.

Правда, спочатку еміграції ці люди ще робили політику. Але обмежувалась вона Тарновом, Прагою, Парижем, Берліном, чи Віднем, і за кілька років надокучила — та й цілком розумно. — бо це було здебільша товчання води в ступі. Чому? А тому, що обмежувалась вона лише надніпрянською еміграцією — справжнього масового об'єкту політичних впливів і чинів не було і засобів для поважної роботи також. Щож

торкається мільйонів українського населення по цей бік Збруча та в Америці, то треба признати, що майже ніхто із надніпрянських політиків не надумувався поважно над тим, що в боротьбі на Велику Україну роля якраз мусить припасти отському населенню.

Але нате в Галичині та інші місцеві українські політики по цей бік Збруча та в Америці так само широко уявляють собі, що справа Великої України — це діло надніпрянської еміграції, уряду УНР, гетьмана Скрипидського, коли хочете, Чубаря чи Петровського або чабубних революційних сил на Україні, але не „хле“.

І ось тут головна й основна причина відсутності навіть ідей, плянів та міркувань про створення якогось загально-національного українського центру й проводу, що мав би дбати про визволення України, незалежно від того, звідки воно почнеться і яку матиме остаточну ціль. Ось тут треба мати відвагу признати, що 15 літ з дня проголошення самостійності України і 14 — з дня проголошення соборності її, минули для цієї ідеї цілком майже марно. Збруч духовний і фізичний, як стояв, так і досі твердо і неперемінно стоїть між українськими землями і цюмо абсолютю не допомагають постійні і навіть херобливо-наостирливі декларації про „соборність“, цюмо не допомагає, що 14 літ у святкуваннях 22. січня, головню „націоналістичних“, якось ніби завмиє заступковуваться кардинальний акт проголошення самостійності України і, навпаки, підкреслюється інший акт, всеж таки лише внутрішньо-національного характеру — проголошення соборності України. Але все це — всеж таки передовсім лише па папері і на словах. В плоть і в кров, в практику життя це гасло ще не перейшло. Тому то за Збручем, можна сказати, на наших очах, в страшний спосіб можуть нищити людей, морити голодом, вбивати жінок і дітей, гнати в босасти, але мномоміліонова маса кровних братів по цей бік Збруча залишається лише „академічним“ глядачем.

В. П.

Збіжева політика Гітлера.

БЕРЛІН, 31. 8. ПАТ. Директор департаменту в міністерстві прохарчування Моріц обговорює в широкій статті збіжеву господарку Німеччини на майбутній господарський рік. Кошти, виланені торік на регламентацію збіжа, були такі великі, що уряд рішився занехати тепер нові субвенції. Нова збіжева політика буде спиратися на таких основах: 1) недопущення на ринок заграничного збіжа; 2) вирівнювання цін між краєвими різними продуктами, особаю збіжевими, і заграничними харчовими продуктами; 3) занехання державної акції задля подешевіння збіжа; 4) побільшення консумції.

Зїзд гітлерівців у Нїрнберзі.

БЕРЛІН, 31. 8. ПАТ. Зїзд націонал-соціалістичної партії в Нїрнберзі розпочався вчора вчором приїздом канцлера Гітлера в оточенні багатьох членів уряду і визначних провідників руху. Місто прикрашено прапорами. Напав учасників дуже великий. Приготовано квартири й таборища для 400.000 людей. Представники дипломатичного корпусу приїдуть 1. вересня.

Коли канцлер Гітлер приїхав до ратуша, де повітати його представники міста, відкриття зїзду оголошено довготривалим биттям у дзвони. Підчас маніфестації, що відбулася в старій ратушевій залі, де, як стверджує комунікат Вольфа, в часах могутності давньої Німеччини часто мав наради цар, передано Гітлерові оригінальну відбитку штиху Дізера п. з. „Ліцар, смерть і сатана“. Дякуючи за привіт, канцлер відповів, що на будуче всі партійні зїзди будуть все радити в Нїрнберзі.

БЕРЛІН, 31. 8. ПАТ. У зв'язку зі зїздом націонал-соціалістичної партії в Нїрнберзі німецька преса оголошує низку ретроспективних статей, розглядаючи розвиток націонал-соціалістичного руху від початків до останнього часу.

Польський продукт фабрики REZEO A. C. в Познані

лістичного руху від початків до останнього часу. Хвиля націонал-соціалізму переступила вже границі Німеччини, стверджує „Кельнське Цтр.“ Влада канцлера Німеччини кінчиться на державній границі, але як провідника руху сягає й поза границі. Даніє є вже в руках націонал-соціалістів, а тим самим провід його політики залежить від Гітлера. Боротьба за Австрію буде продовжуватися, доки ця країна не дістанеться в руки націонал-соціалістів. Відродження німецького елементу сягає в найдавший його закутини, поза границі держави, бо новий світ! гляд Німеччини ділає сильніше від усяких паперових документів. У Нїрнберзі, кінчить часопис, піднімається великих розмірів гітлерівський хрест, що як пранордський символ напертаючого світа звіщає прихід нового світа!

Зате є у Відні багато інших памяток по Кульчицьким. І так на розі дому при Фаворітенштрассе ч. 64, давніше 56, у IV. окрузі Відня, надкаварнею „Grand Cafe Zwirina zum Kolschitzky“ на висоті I. поверху видіє бронзова статуя Кульчицького, виконана в літарі Герніка на основі проекту славного різьбяр Емануїла Пендла. Статуя величини людини представляє Кульчицького у східній, турецькій строю, так, як він перекладався через турецькі лінії, на голові він в округлім колпаку і в довгих угорі широких турецьких шараварах та сандалах на ногах. У ліній руці тримає він піднос з маленькими філіжаночками, а в правій гарний малий імбрик, перекладений над філіжаночками. Лице Кульчицького шляхотне й погідне, козацькі вуси висаються у долину. Позаду статуї, що стоїть на похилінім стінінім гнізмі, до висоти колін видніють по лівій стороні кімці турецьких воєнних хоругв і бунчуків з півмісяцями і крива турецька шабля, а по правій боці шит, булава, топір та інші воєнні турецькі трофеї, серед яких вються лаврові галузки з листками. А всім тим обвезений мішок з кавою. Описаний пам'ятник — це ремінісценція на ті часи, коли Кульчицький переходив турецькі лінії, а потім розносив і продавав каву-напиток по вулицях міста. Пам'ятник той уфундував своїм коштом власник каварні Карло Цвіріна, що передав його на власність міста. Урочисте посвячення пам'ятника відбулося 12. вересня 1885 р.

Крім того пам'ятника є ще у Відні вулиця Кульчицького (Kolschitzkygasse), бічна Фаворітенштрассе, що зачинається саме від каварні Цвіріна.

Позитим існує старий, олівний портрет Кульчицького, якого творець незнаний, що переховується в салі президії віденського Т-ва Каварників. Копія того портрету є в музею Соборського у Львові, а віденський і в музею Т-ва

„Бойківщина“ в Самборі. Репродукція його поміщена на окладнічій повісті Івана Филипчака „Кульчицький — герой Відня“, що вийшла цього року заходом і коштом громадян Кульчиць Шляхотських.

Портрет Кульчицького є також у музею віденського ратуша та в музею технічному при кімці Маріягільферштрассе, де існує теж змодельована перша його каварня, що своїм старосвітським виглядом так і нагадує українську сільську хату в середині.

Подвиг Кульчицького увіковічений і в літературі. Його діяльності присвячено не тільки багато статей, розвідок та окремих публікацій, його заслуги оспівували й різні поети. Напр. Кальтенбек подає в „Oesterreichische Blätter“ з 1847 р. (ч. 124) три цитати, в яких змальований подвиг Кульчицького. Один з тих цитатів, поміщений під його портретом, звучить:

Ich nahm meinen Weg durch unbewohnte Felder,
Durch Weingebirg und Tal, auch durch dunkle Wälder.
Es sehe sich wohl für, der mir folgen will nach
Und bilde sich nicht ein, es sei eine schlechte Sach'.
Ich wünschte jedem Glück, das ihm wie mir gelinge,
Damit sein rühmliches Tun auch bei der Nachwelt klinge.
Ich lebe schön vergnügt, mir heibt zum Ueberrest
Noch endlich diese Ehr: Ich bin der erst gewest.

В українським перекладі Р. Купчинського:

Пославсь до вас мій шлях крізь нива, доли й гори.
Крізь виниці й дуги і крізь дрімучі бори.
Нехай щаститься там, хто йде аз мною сімло
І хай не думка, що це недобре діло.
Бажаю кожному і успіха і сили
І щоб його діла, як мої, всі хвалили.
Живу щоденний, а маю ще додобавок
Найпершою із перших — невмирущу славу.

І справді славного подвигу Кульчицького не забули. І нині кожна віденська дитина

у шкільнім віці вміє розповісти про його великі заслуги для того міста, хоч — на жаль — не знає нічого про його українське походження.

Закінчення.

З усього поданого дотепер бачимо, що участь українців у відсічі Відня була немала. Ми знаємо, що під Віднем був козацький відділ під провідом Апостола, не кажучи вже про багатьох синів Української Землі, що служили безпосередньо в армії Соборського; знаємо теж, що пізніше наспіли до армії Соборського козацькі відділи під провідом Менжиського і Вороні, а згодом ще й відділи під провідом Мислишевського, Гемена Палія, Булиги та Іскрицького, які брали участь у дальших воєнних операціях на Угорщині. Знаємо далі, що 8.000 козаків під провідом Куніцького заатакували турків у буколицьких степах, що Куніцький і переплатив власною головою. А далі щойно змальований подвиг Кульчицького, яким він записав своє ім'я в історії Відня справді тривалими буквами. Все те, а може й інші факти, яких нині ще не знаємо, бо наші історики другою облогою Відня з 1683 р. дуже мало досі цікавились, дає нам право сказати, що й ми маємо заслуги в увільненні Відня від турецької облоги, і що ті заслуги не такі то вже дрібні та маловажні, аби їх можна було закривати й далі.

Тому, коли нині святкує величаво 250-і роковини тої події не тільки весь Відень, але й ціла Австрія, коли також у Польщі святкують ту подію всіма маніфестаційними святами-обходами, спеціальними публікаціями, вибиттям пам'яткової медалі і т. д. і т. д., то зрозуміла річ, що відмітити як слід ті великі роковини повинні й ми українці. Це не тільки наше право, але й наш святий обов'язок.

— 0 —

Польсько-румунська торговельна умова.

В Букарешті підписано 30. серпня торговельну умову між Польщею і Румунією. Умова входить в життя з днем 1. вересня ц. р. і буде обов'язувати до кінця року, однак може бути продовжена. Вона урегулює виміну товарів між обома державами на основі взаємних контингентів. Румунія одержала контингент на свіжі овочі, консерви, олійні насіння, шкіри, целюлозу і т. п. Контингенти, призначені Польщі, торкаються сирівців, тифабокатів, вугля, цинку, пражі, рур, вживаних у нафтовому промислі і т. д.

Радянські зброєння.

Агенція Райтера повідомляє, на основі інформації з японських міродатних джерел, що радянські збройні сили у східній Сибірі представляють тепер більше ніж половину цілої японської армії. Радянські повітряні ескадри мають 300 літаків, між якими тяжкі бомбові аероплани творять поважне число. Загальною думкою, що концентрація радянських збройних сил має оборонний характер, однак всетаки непокоїть Японію.

Турецьке сзято перемоги.

АНКАРА, 31. 8. ПАТ. В Туреччині святкували вчора „свято перемоги“ з приводу 11-их роковин переможного бою під Домілінармом, що закінчив війну з Грецією. На колишнє поле бою прибули делегати з цілої Туреччини, що зложили чолобитну перед пам'ятником незнамого воїна.

Румунсько-німецька торговельна умова.

БУКАРЕШТ, 31. 8. ПАТ. Підписано тут умову між румунським урядом і німецьким кондерном „Фарбен-Індустрі“, що передбачує вивіз румунського збіжжя на суму 680 мільонів левів в заміну за імпортом до Румунії німецьких товарів на суму 544 мільонів левів. Німецький концерн вивезе на рахунок румунського уряду 2.000 вагонів румунського збіжжя по ціні на 2 проц. вищій від ціни на світовому збіжжєв ринку.

ЗАГОСТРЕННЯ В ВІДЕНЬСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.

Розв'язуть союз студентів із Німеччини. ВІДЕНЬ, 31. 8. ПАТ. М-ство освіти видало низку розпорядків задля забезпечення спокою в вищих школах. Вивішувані оголошення, відомості й повідомлення існуючих студентських союзів цензуруватиме ректор. Союз студентів з Німеччини розв'язуть. Створять спеціальну сторожу, що в університеті матиме вдержувати порядок і забезпечувати спокій.

Спекуляція хлібними картками.

МОСКВА, 31. 8. ПАТ. В Саратові розпочався процес проти 49 обвинувачених у спекуляції хлібними картками. Побіч ноторійних спекулянтів на лаві обвинувачених засіло багато урядовців контролю місцевого уряду постачання. Процес триває кілька днів.

Зменшення засівів в Америці.

З Нью Йорку повідомляють, що секретар хліборобства Уелес звернувся до хліборобських організацій з домаганням зменшити засіви пшениці на 15 проц. Від зменшення продукції залежить премія, яку уряд даватиме хліборобам у висоті 28 цт. за один бушель. На основі обчислень міністерства хліборобства поверхня упроби зменшиться на 9 і пів мільйона акрів і вивезе 124 міль. бушлів пшениці в 1934 р.

Злучені Держави видаляють імігрантів.

Уряд Зв. Держав почав останніми часами енергійно видаляти людей, що нелегально дісталися на терен держави. Всіх обчислюють на 400 тисяч. Багато з них на основі спеціального права дістало дозвіл залишитися, решту числом понад 100 тисяч виселяють. Чимало з тих людей поженилося і займають різні посади. Тому, що в Зв. Державі нема обов'язку оголошуватися градою, головним інформаційним джерелом для влади є доноси безробітних, сусідів, а навіть позарешених кравців.

При виселюванні тих людей влада дає їм безплатний транспорт до Європи. З тієї можливості користає багато безробітних, що мають право побуту, але з причини нужди хотять вернутися до вітчизни. На основі оголошених звітів видають тим способом місячно до 12 тисяч реемігрантів. Кожен з них мусить підписати декларацію, що він ніколи не повернеться до Зв. Держав.

Італійсько-альбанський конфлікт.

БІЛГОРОД, 31. 8. ПАТ. „Обзор“ обговорює ревізії „Дейлі Мейл“ у справі італійсько-альбанських взаємин і стверджує, що ті взаємини дуже напружені. Якщо альбанський король Зогу, пише часопис, згодиться на домагання Італії, то це може викликати в Альбанії внутрішню неспокої, а це дасть Італії привід до збройної інтервенції. Колиж Альбанія відмовиться прийняти умовини, поставлені Італійським ультиматом, то Італія застосує різні репресійні засоби між іншим підтримить опозицію проти короля Зогу.

Французькі фортифікації.

З приводу інспекційної подорожі французького прем'єра Даладієра по льотарингській фортифікаційній полосі пише „Пті Парізен“: „Небагато бачиться над поверхнею землі з тих укріплень, що тягнуться сотки кілометрів у віддалі 12—18 км. від кордону. Зате під землею повстали справжні міста, в яких цілі армії можуть жити цілими місяцями в глибині кількох метрів. Ясно освітленими, тунелами мчаться транспортні потяги зі швидкістю потягів поспішних. Окреплених виконані з бетону та стали і всю прикрите грубою верствою землі. Тільки панцирні бастіони виступають дещо понад землю, однак вже найменші з них важать 30 тисяч кг. і містять у собі гармати найтяжчих калібрів“.

Після опису великих електричних заводів, що доставляють фортифікаціям енергію, часопис кінчить: „Спеціальні улаштування у Льотарингії уможливають затоплення на протязі кількох годин значних просторів землі. Всюди знаходяться теж глибокі рови, що мають ловити танки. Найважливіші фортифікаційні точки забезпечені перед трійливими ґазами“.

„Чорний фронт“ агітує.

„Чорним Фронтом“ називалася в Німеччині фашистська організація Штрассера, що фрондувала проти Гітлера і тому недавно її розв'язано. Однак „Чорний Фронт“ не занехав своєї діяльності і в останніх днях розвивав на німецькому Шлеску тисячі летючок проти Гітлера та його помічників. Бреславська поліція глядає за авторами тих летючок, що образливо висловлюються про Гітлера. Покищо арештувала кількох провідників „Чорного Фронту“.

По широкому світі.

— В Бремі та околиці скоїлися вибухи в двох великих магазинах бавовни, наслідком чого згоріло кілька тисяч бель того продукту.

— Норман Дейвіс, який з доручення президента Рузвельта відіхав до Європи, щоб взяти участь в розбройній конференції, зазначив у розмові з журналістами, що хоч сам є проти скреслення воєнних довгів, то в тій справі не одержав ніяких уповажень.

Еміграційні справи.**ХТО МОЖЕ ІХАТИ ДО БРАЗИЛІ.**

Еміграційний Синдикат повідомляє, що до Бразилії можуть їхати: 1) власники поменних візань, встановлених своїми в Бразилії, 2) емігранти без візань, якщо мають поза платою за дорогу показову суму 200 доларів від особи. Від дітей до 12 років вимагають 135 дол. 3) хліборобські родини, що їдуть на колонію Агуа Брава в стані Еспіріто-Санто як поселенці-колоністи.

Корабельна карта до Бразилії коштує 950 золотих від особи понад 10 років. Поселенці, що їдуть на колонію Агуа Брава, користаються з пільгових карт корабельних і платять лиш 867,50 зол. від дорослої особи.

В СПРАВІ ВИЌЗДУ ДО КАНАДИ.

Канадійська влада видає жінкам і дітям (до 18 років) проживаючих у Канаді чоловіків і батьків дозвіл, себто пермит на від'їзд до Канади. Дозвіл такий важний 5 місяців від дня виставлення у Канаді. Запромічено, що люди передержують такі дозволи поза речинею і виставляють родину в Канаді на кошти і труд. Тому треба враз після одержання дозволу віднести по інформації до Львова до Еміграційного Дому при ауд. Вишневецьких 4.

ЕМІГРАЦІЙНИЙ РУХ В ЛИПНІ.

В липні виїхало з Польщі до закордонних країн 1.711 осіб, а вернулося за моря 450. Континентальна еміграція представляється ось-як: виїхало 2.031 осіб, вернулося 1.124.

ХТО ЧИТАЄ ЧАСОПИС, А НЕ ПЛАТИТЬ ЗА НЬОГО, ТОЙ НИЩИТЬ НАРОДНЕ НАДБАННЯ

На протестаційному фронті.**ПОВІТОВЕ ВІЩЕ В ЗАЛІЩИКАХ****ПРОТЕСТ ПРОТИ ВІШНОВИЩЬКИХ ЗМУШАНЬ.**

Заходом Повітового Народного Комітету УНДО відбулося в Заліщиках в неділю 27. серпня ц. р. повітве віще в селі Народного Дому при великій участі з політичного заліщицького повіту для обговорення справоздань д-ра Степана Барана. Віще отворив Стефанович відповідно до хвилі промови. Після викликання президії віща, до котрої увійшли: Стефанович, адвокат в Заліщиках як голова, д-р Роман Боярський, парох в Новоселі Костюкович і м. Петро Куд-р Василь Тригук, адвокат у Тлумчі, як секретар, про сучасне політичне і господарське положення українського народу на всіх його етнографічних землях зокрема на Радянській Україні і в Польщі. Описав ситуацію у минулій сесії і законі шкільній, виступав на сесію моуправні, що вийшли в останніх часах. В дискусії виставлено до поста д-ра Барана кілька запитів у різних справах, на котрі він дав обширну відповідь. Для по-

ДРУКАРНЯ „ДІЛО“
Львів, Ринок 10. Тел. 29-26.
Виконує швидко і солідно всілякого
роду друкарські роботи
по найдешевших цінах!

ставлення внесків забрав прешті голос б. сектор м. Василь Бараник, торкаючися головно у своїй доповіді про нові теперішні жахливі відносини на Радянській Україні, де завдяки більшовицькій політиці агітують на голодні мільйони українського населення і де нерозумно Москві свідомо і планово винищує безпомощні діти українського національного, політичного і господарського життя. На його внесок віще ухвалили такі резолюції:

1) Зібрані на віщу в Заліщиках 27. серпня 1933 громадяни заліщицького повіту висловлюють домір і незнання Українській Парламентарній Репрезентації і до водові УНДО за оборону прав українського народу.

2) Протестують перед культурним світом проти звірського панування червоних окупантів з Росії на українським народом на Україні за Збручем, вимагають йому глибоке співчуття і вимагають всі українські національні організації світу об'єднатися до боротьби з комуністичною агітаційною роботою.

По бавсько-чотирогодинних нарадах висловив промовою заслужений народний діяч о. Омема Боярський, що візань вічеків до дальшої праці для безперивного скріплювання наших національних сил. Присутні відповіли національним гаслом і підбадьорили душі розійшлися з вірою в перемогу українських звольних амагань.

ПРОТЕСТ СЕЛА ГЛУХОВИЧІ.

Дня 20. серпня ц. р. у Глуховичах, пов. Львів, на сходинах членів читальні „Просвіти“ відбувся протестаційна збірка в справі подій на Великій Україні. Після відчитання брошури „Український хліб для українських голодних селян і робітників“ і статей в українській популярній пресі, селянином з Глухович, Федором Орчем, присутні по річезі дискусії одностайно ухвалили протестаційні резолюції. Присутніх було 20 осіб. Сіла згадати, що в Глуховичах не було і нема одного радянського.

КОМУНІКАТ

НАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНЦІВ ЛЬВОВА.

Виваємо отрим усіх безробітних українців абсолютів середніх і вищих шкіл, щоб у своєму інтересі подали Народній Організації:

- 1) своє ім'я і назвище,
  - 2) вік і стан,
  - 3) адресу,
  - 4) освіту,
  - 5) протяз часу, в якому в безпроді і протяз цього (редукція, ліквідація установи чи інш.)
  - 6) ділянку, в якій працює,
  - 7) ділянку, в якій хотів би працювати.
- Зголошуватися просимо особисто в липні Народної Організації Українців у Львові при вул. Підвалів 7, III. пов. кожного дня з неділі і укр. свят від год. 11. перша половина дня вільна не дальше, як до півдня першого дня.

Чи Ви стали вже членом Українського Товариства допомоги Інвалідам у Львові? М. чина акція 50 сот.

Р. М. Богомоленко

ЗАЛИЩИЧИННА.

В обороні прав наших парцелянтів. Одним з великих маєтків на Поділлі є так званий городський ключ родини графів Борковських в Городку над Дністром у залищицькому повіті, що обіймає цілу низку доколичних сіл. Як майже всі дідацькі маєтки, городський ключ є значно обдвоєнений і знаходиться під примусовою управою. Для рятунку маєтності ведено там від довгого часу (назавжди від 1928 р.) парцеляцію між місцеве населення і наші селяни закупили тоді найчастіше одно або двоморгові парцелі (випірково кількоморгові), оплачуючи в готівці ціну купні пересічно по 150 до 200 доларів за морг. В цей спосіб розпарцельовано там досі около п'ятсот гектарів орного поля між наших селян у Касперівцях, Кулаківцях, Бедриківцях, Добровлянах, Городку і Шитівцях. Селяни взяли куплене поле в посідання, заплатили — як сказано — ціну купні в готівці, але, хоч минуло кілька літ, ніхто з них не є ще втабульований за власника купленого ґрунту. А окружний уряд земський в Тернополі ще передтим затвердив парцеляційний операт і пропозиції спис набувців. З огляду на велике обдвоєнення маєтності і можливість дальшого обдвоєнення кількох сот дрібних селянських набувців були дуже занепокоєні, що станеться з набутою ними власністю, від котрої понесили і так значні тягари, оплачуючи прогресивний ґрунтовий податок по 10 золотих від морга замість по 3 зол. У тій справі зверталися інтересовані вже давніше по пораду і поміч до б. сенатора Василя Бараника і д-ра Стефановича в Залищицях, однак вони не могли їм нічого допомогти, бо свої чаділи набули селяни вже по 9. січня 1926 р. Шойно тепер, коли цього року оголошено новий закон з 28. березня 1933 р. про управління гіпотечного стану нерухомостей, набутих при парцеляції, що першій ре-

чинець з 9. січня 1926 продовжує до 31. грудня 1932 р., селяни, вичитавши про це згадку в часописах, звернулися поновно до сенатора Бараника, щоб допоміг їм управити їхню парцеляційну справу і щоб внісши їм правні постанови, які обов'язують у цій справі. Сенатор Бараник, користаючи з побуту посла д-ра Степана Барана на вічу в Залищицях дня 27. серпня ц. р., запросив його на віче до Касперівців на наступний день (свято Успення Пр. Богородиці) з відповідним правничим рефератом про обов'язуючі в парцеляційних справах земельні закони. Таке віче при участі понад 300 інтересованих наших дрібних парцелянтів відбулося в Касперівцях, повіт Залищицький, дня 28. м. м. Явилися на ньому інтересовані з Касперівців, Кулаківців, Бедриківців, Добровлян, Городка і Шитівців. Віче отворив і йому проводив сен. Бараник, реферат про земельні закони, а докремена про закон з 28. березня 1933, виступив посол д-р Степан Баран. Велика зала читальні „Просвіти“ не могла помістити всіх цікавих, що дуже пильно прислухувалися виводам посла д-ра Барана, а після закінчення йому різні питання у зв'язку з виступом рефератом, на які дали відповідь пос. д-р Баран і сен. Бараник. Присутні рішили скористати з постанови закону з 28. березня 1933 та управити гіпотечний стан набутих при парцеляції наділів і в тій цілі поробили відповідні заходи.

ЗБОРІВЩИНА.

З подвигів педагога-шовініста у Тустоголовах. З початком цього шкільного року прийшов до нас на місце дотеперішнього управителя школи п. Осипа Держак новий учитель Казимир Скрижовський, що вже першого дня показав своє обличчя. Дня 21. серпня ц. р., себто першого дня науки, називав українських дітей прилюдно „кабане“, „г-же“ і т. п. зневажливими сло-

вами наказуючи їм молитися по польськи. Коли ж не зміг по польськи молитися, то відмовився від цього і сажав на лавку, визнаючи їх. Мій син, який кілька разів „кабаном“ дитину Андрія Шалаша, який запитуємо п. шкільного інспектора, який урочисто жермується п. Скрижовський, примушувати українських дітей молитися в чужій мові та хто буде чинити такі гріхи у тій школі української мови, коли п. Скрижовський горить такою ненавистю до української мови та до її рідної мови?

Громадянин Тустоголов.

СПОРТ.

СИТКІВКОВІ ЗМАГАННЯ У ЛЬВОВІ.

У вівторок 29. VIII, пополудні розпочалися на львівському УССК-у Х. з черги ситківкові мистецтва цього дня зустрілися: Пачовський—Рожанковський 6:2, 6:3; Рожанковський Я.—Дзюровський 6:2, 6:3, 6:4, 6:5; Сасик—Продисин 6:1, 6:3.

Другий день: Зелений—Хей (Переміський) 6:1, 6:2; Кулечко—Федак, Марушик 6:2, 6:2; Геральд—Мурин 6:2, 5:7; Сасик, Дрогомирський—Пачовський, Хей 7:5, 10:8.

ГАСМОНЕЯ — УКРАЇНА.

В неділю 3. ц. м. відбулися змагання за першість А-класу і вхід до окружної ліги між Гасмонейою і Україною. Обидві дружини грали досі за мистецтво і Україна виграла одні змагання, одні програли, між Гасмонейою. Змагання ці відбулися на гр. Пачовський в год. 16-тій. Попередять змагання за гр. Пачовський Гасмонейою II.—Україною II. в год. 14.15. Цяна Гасмонейою II.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, дня 2. вересня, год. 7.30 веч. „Фрайляйн Доктор“, Юрія Тепи.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 1. вересня, год. 3.30 попол. Виступ Театру ім. Тобілевича: „Мотря“, істор. картини Луницького та Лжевня на осн. Б. Лепкого.

Пятниця, дня 1. вересня, год. 7.30 веч. Виступ Театру ім. Тобілевича: „Батурин“, ілюстрація Лжевня на осн. Б. Лепкого.

Субота, дня 2. вересня, год. 7.30 веч. „Моя панна мама“, комедія в 3 діях Вернея.

ЦИРК СТАНЕВСЬКИХ: (площа Зема) щодня вистава в год. 8.30, в суботу та в неділю дві вистави: в 4 год. пополудні та в 8.30 веч.

Кіна.

АДРИЯ: „Король п'ястук“ (Гарі Пль).

АПОЛЬО: „14-го липня“.

АТЛАНТИК: „Позвольте нам жити“.

КАСІНО: „Остання парція“.

КОПЕРНИК: „Генерал Чень“ і „Сім у таралатах“.

КОЛІСЕЙ: Фільм „Проба кохання“, реж. „Сьогодні в пані Меді“.

МАРУСЕНЬКА: „Генерал Чень“ і „Сім у таралатах“.

МІРАЖ: „Наші невинні наречені“, „Філіп контра Філіп“.

МУЗА: „Королева шкортости“.

ПАЛАС: „Вірляк“.

ПАН: „Гальо Паризі Гальо Берані“ (виступ львівських артистів).

ПАСАЖ: Том Мікс „Мій приятель король“.

СТИЛЕВЕ: „Люди в готелі“.

ХИМЕРА: „Ляца гір“.

УТІХА: „Бастер жениться“ та ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 1. вересня 1933.

Мор. Острава (263.3) 10.10 Концерт, Барі (269.4) 20.45 Оп. музика, Братислава (279.3) 12.30 Концерт, Бреслав (325) 20.00 „Рієнці“ оп. Вагнера, Мілан (331.4) 17.15 Концерт, Ляйпциг (389.6) 12.00, 17.10 Концерт, Букарешт (394.2) 19.40 „Аїза“ оп. Верді, Білгород (429.7) 19.00, 21.00 Спів, Рим (441.2) 21.45 Аріа, Прага (488.6) 20.30 Концерт, Відень (518.1) 17.15 Солисти, 18.35 Симф. концерт, 20.20 „Вен дер Фазер бачі“ муз. Янчин, Рига (525) 19.05 Делібесові твори, Будапешт (550.5) 12.05 Оркестра, 13.30 Циг. музика, 19.30 Спів, Харків (937.5) 8.00, 20.00 Концерт, 10.30 Звуковий, 13.50 Концерт для хлопів, 15.00 Комедія, 19.00 Український квартет, 11.30 Німецька музика та пісні.

Субота, 2. вересня 1933.

Кенігсберг (217.1) 17.45 Пісні, 20.10 Велеса програма, Мор. Острава (263.3) 12.30 Військ. оркестра, Братислава (279.3) 14.50 Концерт, 18.05 Соната, Брю (341.7) 18.25 Німецькі пісні, 19.10 Словацькі любовні пісні, Ляйпциг (389.6) 20.00 Населін концерт, Берлін (419) 17.55 Пісні, Білгород (429.7) 19.00 Циг. музика, Рим (441.2) 20.30 „Ле Жонглер де Нотрдам“ оп. Масне, Ляйпциг (472.4) 18.00, 21.30 Музика, Відень (518.1) 11.00 Отворення Віденського Ярирку, 12.00, 13.10 Концерт, 15.30 Хор, 20.10 „Ам Тетлі“ ком. Сьолободі, Будапешт (550.5) 20.00 Військ. музика, 21.00 Пісні, Харків (937.5) 9.00 Оркестра, 9.30 Муз. конкурс, 13.50, 16.20, 17.30 Концерт, 17.20 Транс. з театру.

Львівське радіо.

Пятниця, 1. вересня 1933.

7.00—7.50 Раншня авдіція, 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.50, 22.40 Грамофон, 15.25 Господарський комунікат, 15.35 Збіжева бірка, 16. Концерт, 17.00 Серед книжок, 17.15 Легка музика, 18.15 Рішнічі сиріші, 18.35 Спів (Ант. Голембівський), 19.05 „Заг. відомі, а так мало знані волюхи з Карпат“, 20.00 Симфонічний концерт (Дембівська, сопран), 21.00 Куток краєзнавчого т-ва, 22.00 Спів (Тендлер, баритон), 22.25 Спортові вістки.

Субота, 2. вересня 1933.

7.00—7.50 Раншня авдіція, 12.05, 12.35, 14.55, 15.15, 15.35, 16.00 Грамофон, 12.33 Метеоролог. комунікат, 15.25 Господарський комунікат, 16.30 Міждерж. атлетичний меч, 17.00 Візичт, 17.15 Солисти (Ю. Мелана, сопран, Ольховий, бас), 17.45 Авдіція для хорів, 19.00 Прогулянка по істор. Великоросії, 19.40 Фейл, „У руках муринів“, 20.00 Турецька музика, спів (Чекотівський, баритон), 21.15 Битва під Віднем, 21.30 Шопенівський концерт, 22.00 Спортові вістки, 22.15 Легка музика, пісеньки (Соф. Терне), 23.05 Концерт мандоліністів.

БІРЖА.

ДОЛЯР.

У четьер, у приватних трансаціях платили за долар 6.28, при міжнародних обрахунках 6.30. Банк Польський платив 6.20 зол.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 31. серпня ц. р. З приводу слабкої тенденції цін на масло не ставиться, маючи 15 сот. сметану 70 сот., яція 3.60 зол. Тенденція на масло, молоко, сметану слаба, на яція анжжкова.

НЕОБХІДНА БРОШУРА
**Новий
Самоуправний Закон**
вже появилася.
ЦІНА ТІЛЬКИ 40 СОТ.
Замовляти в Адміністрації „Діла“, Ринок 10.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ П. ГІРШШПРУН-ГА Личаківська 34. Вписи на 1-річчя 15-місячні торговельні курси, стенографію і писання на машинах відбуваються щодня від год. 11—1 і 4—6 попол. 6/22 3—3

РУХАНКОВІ КОМПЛЕТИ для шкільної молоді (сорочки, штани та мещти) поручає найдешевше Кооп. „ПЛАСТ“, Львів, Городецька 95. Домагайтесь ціників на зимовий сезон! 278 2—4

ОКРЕМА кімната для 2-ох студенток з харчем або без. Потоцького 110, правий партер. 269 2—3

ПРИЙМУ на мешкання панночки — фортепи. Байлова, Кадетська 12, д. 8. 299 2—3

КІМНАТА тепла, вигідна з окремим входом негайно до винайму. Пискава 40, м. 1. 290 2—2

ПРИЙМУ шевського прикравача. Львів, Руська 3. Чернін і Берик. 298 1—2

Око в око з крізою
стрінулося
нове мило

перемогли
завдяки
своїй видатності

НА ПРОДАЖ 23 морги політ урочища в цілості або в частях по пристрій при битті гостинці в одній кімнаті будинками господарськими без садів 15 км. до найближчого міста. Близько інформацій подасть: Гр. Кат. Урядові хлібний в Лужку Дошнін, в Німечці к. Самбора 29 1-4

ШУКАЮ мешкання за день з вартістю школи або з гімназією. Зголошення до міністрації „Діла“ під „Студент“. 30 1-4

ПОШУКУЮ студента на мешкання в міну за науку малих синів. Львів, Зарічківська 3, у П. Галаган. 30 1-4

ДО ВІНАЙМУ 5 кімнат з парком фортом при вул. Потоцького з в. в формі в УКОДІ, тез. 51-14. Мешк. 250 зол. 29 1-4

ПОЗІР, РОДИЧІ І ШКОЛЯРИ Рівня Українських Інвалідів у Львові, вул. Софії ч. 26 (телеф. 12-14) шукають шкільні, гімназійні шапки в односторонній солідно з найкращих матеріалів, по конкурентних цінах. Не бачте вислаємо ціників і пробки до нас. Дайте працю Українським Інвалідам! 297а

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошених.

1 м. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . зол. 0.15
1 . . . . . одношпальтовий надісланий і некрольот 0.40
1 . . . . . „текст і номінації“ 0.48
1 . . . . . на першій сторінці 0.55

Дрібні оголошення від слова: . . . . . зол. 0.15
купи, продаж, винайм і т. п. 0.10
шукаючи праці 0.08
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . .
„ . . . . . 1/2 . . . . .
„ . . . . . 1/4 . . . . .
„ . . . . . 1/8 . . . . .
Текстові сторони 30 проп. дорожче.

За редакцію відповідає Олександр „Діло“.

Видає Видавничий Спільня „Діло“.

З доуказом Вид. Спільня „Діло“ Львів Ринок 10